Development of the National Academy of Sciences of Ukraine», Kiev, 2012. — 52 p.
4. *Kovaliv O.I.* Basic principles of a comprehensive national regulatory policies to implement constitutional requirements in Ukraine on the land and its natural resources — the main national wealth (focus on agricultural land) / Land law of Ukraine. — Kyiv, 2006. — № 2. — pp. 45–55.
5. *Kovaliv O.I.* National regulatory policy on a new rental basis. Economy AIC. — Kiev, 2009. — № 3. — pp. 94–102.
6. *Kovaliv O.I.* Rural Development in the context of the operation of research-based agricultural land ownership and land use. Balanced Nature. — Kiev, 2013. — № 2–3. — pp. 77–82.
7. *Kovaliv O.I., Aleknavičius A.P.* Substantiation of the ways for achievement of the land reform in Ukraine under the modern conditions. Rural Development 2013, The Sixth International Scientific Conference Proceedings, Aleksandras Stulginskis University Akademija, Kaunas district, Lithuania, Volume 6, Book 3, pp. 332–336.
8. *Martyn A.G., Evsyukov T.O.* Status of land relations as a deterrent development of the productive forces in Ukraine. Proceedings of the International Conference, Kyiv, March 20, 2009: In 3 parts, RVPS Ukraine National Academy of Sciences of Ukraine. — Kyiv, Ukraine. — Part 3. — pp. 289–292.

УДК 330.3 : 630*23 (477)

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬ ПІД ПОЛЕЗАХИСНИМИ ЛІСОВИМИ НАСАДЖЕННЯМИ В КАДАСТРОВО-РЕЄСТРАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ

І.А. Опенько*
аспірант
Т.О. Євсюков
кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Проаналізовано сучасні підходи до кількісного та якісного обліку земель під полезахисними лісовими насадженнями в кадастрово-реєстраційній системі та запропоновано шляхи його удосконалення. Обґрунтовано доцільність ведення обліку кількості та якості земель під полезахисними лісовими насадженнями на геоінформаційному принципі із застосуванням 3D моделей.

Ключові слова: *облік земель, полезахисні лісові насадження, облік кількості земель, облік якості земель, кадастрово-реєстраційна система.*

Удосконалення системи обліку земельних ділянок та методів їх еколого-економічного оцінювання є одним із напрямів стратегії сталого розвитку України [9].

Землі під полезахисними лісовими насадженнями (далі ПЛН) відіграють важливу роль у забезпеченні екологобезпечного сільськогосподарського землекористування, функціонування екологічної мережі, формуванні високих врожаїв сільськогосподарських культур, вони є невід'ємною складовою протиерозійних комплексів в агролісомеліоративній системі в цілому. Проте державний облік цих земель характеризується відсутністю достовірної, актуальної та своєчасної інформації про реальний стан земель під ПЛН, їхня вартість унеможливлює прийняття ефективних управлінських рішень [3, 11].

Необхідність удосконалення обліку кількості та якості земель під ПЛН зумовлена: застарілістю підходів сучасної облікової системи збору даних та оновлення статистичної інформації поряд з обмеженим застосуванням ГІС і даних ДЗЗ при обліку, неузгодженістю зі Стандартною статистичною класифікацією ЄЕК ООН облікових категорій (підкатегорій) земель [3]; обмеженістю в часі (до 01.01.2015 р.) облікових форм статистичної звітності з кількісного обліку земель (№ 6-зем, 6а-зем, 6б-зем, 2-зем) відповідно до статті 28-1 Закону України «Про Державний земельний кадастр» [6]; відсутністю інформації у кадастровому обліку як земель, так і лісів (форми № 1, 2, 3, 4, 5, 35), яка відображає меліоративний стан, полезахисну ефективність земель під ПЛН, оскільки якіс-

* Науковий керівник — кандидат економічних наук, доцент Т.О. Євсюков.

ний облік цих земель практично не ведеться (на законодавчому рівні не визначені якісні показники обліку); перспективами розвитку кадастрових систем до 2034 р., і важливістю обліку екологічних показників, інтеграцією кадастрових систем [17]; виконанням Плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку агролісомеліорації в Україні [13], відповідно до якого за 2015–2016 рр. необхідно підготувати пропозиції щодо внесення змін і доповнень до законодавчих та інших нормативно-правових актів у частині відтворення, використання та утримання захисних лісових насаджень лінійного типу, а за 2015–2017 р. забезпечити проведення інвентаризації земель під ними.

Дослідження питань з удосконалення обліку кількості та якості земель в Україні, в тому числі під лісами та іншими лісовкритими площами, перебували в полі зору таких вчених, як Д.С. Добряк, О.І. Дребот, А.С. Євстігнєєв, О.П. Канаш, Я.В. Коваль, М.Г. Лихогруд, І.М. Лицур, В.М. Малюга, А.П. Стадник, А.М. Третяк, О.І. Фурдичко, М.Х. Шершун, В.Ю. Юхновський та ін.

Окреслюючи перспективи розвитку кадастрово-реєстраційної системи (далі КРС), А.Г. Мартин [7], наголошує про неповноту та неточність відомостей у ДЗК і зазначає, що «...безперервність земельно-кадастрового обліку може бути забезпечена лише через проведення системної державної інвентаризації земель». На його думку [7] земельний кадастр повинен бути основою для ведення галузевих кадастрів (містобудівного, лісового, водного, природних лікувальних ресурсів, природних територій курортів тощо) з огляду на повну незалежність кадастрових інформаційних ресурсів, які ведуться, як правило, за відомчим принципом і не поєднуються в єдину інформаційну систему.

На переконання М. Попкова, Е. Кожушка, Н. Савущика, об'єктивних даних про площу та динаміку лісів в Україні взагалі немає. Існуюча лісова статистика, в тому числі міжнародна, що характеризує лісові землі країни, містить серйозні неточності й помилки. До такого висновку науковці дійшли проаналізувавши динаміку показника лісистості протягом 1988–2008 рр., який змінився з 14,3% до 18,8%. Ця зміна пов'язана головним чином з підміною змісту поняття «ліс» при обліку. Як зазначають вчені, в 1996 р., відповідно до Лісового кодексу України (1994 р.) та всупереч пізніше прийнятому Земельному кодексу України (2001 р.), до лісів були віднесені ПЛН і тільки завдяки цьому, без будь яких зусиль і витрат, площа лісів зросла на 594,2 тис. га, що й зумовило збільшення лісистості країни [11]. Досліджуючи питання правового регулювання ведення державного лісового кадастру (далі — ДЛК) та обліку лісів А.С. Євстігнєєв [4] зазначає, що на законодавчому рівні не конкретизовано якісних показників обліку лісового фонду у ДЛК.

А.Й. Годованюк [1] указує на відсутність достовірної інформації про реальний стан земель під ПЛН, оскільки останній офіційний облік лісових насаджень проводився в 1996 р. Дослідник переконаний, що актуальну інформацію про ці землі можливо отримати, провівши повну інвентаризацію лісових насаджень країни, які не є землями лісогосподарського призначення.

Складовою проблеми обліку земель під ПЛН, на думку О.І. Фурдичко, О.І. Дребот, А.М. Бобко, є їхні облікові підкатегорії — «полезахисні лісосмуги», «інші захисні насадження», які не мають відношення до такої облікової категорії, як «Ліси та інші лісовкриті площі». Вчені вважають за доцільне в межах саме сільськогосподарських угідь виділити облікові категорії нижчого таксаційного рівня «полезахисні лісові смуги», «захисні насадження», враховуючи, що ці землі створено переважно на землях сільськогосподарського призначення і виконують вони агролісомеліоративну функцію [3, 15].

Отже, аналіз останніх досліджень і публікацій з досліджуваної проблеми свідчить про її теперішню актуальність і необхідність наукового пошуку шляхів удосконалення обліку земель під ПЛН. На нашу думку, потреба в достовірній інформації про стан земель під ПЛН підсилюється їхнім особливим впливом на формування та функціонування екологічної мережі, захистом особливо цінних сільськогосподарських земель, формуванням високих врожаїв сільськогосподарських культур.

Ми критично проаналізували існуючі підходи до обліку кількості та якості земель під ПЛН у системах державного Земельного і Лісового кадастрів України, а також обґрунтували шляхи удосконалення обліку земель під ПЛН у КРС.

Відповідно до схваленої Концепції розвитку агролісомеліорації в Україні визначено одне з головних завдань — поетапне проведення лісовпорядних робіт і отримання об'єктивної інформації про сучасний стан та меліоративну ефективність захисних лісових насаджень [14]. У її розвиток затверджено «План заходів щодо реалізації Концепції розвитку агролісомеліорації в Україні» розпорядженням КМУ [13], де чітко визначені заходи з відтворення, використання, інвентаризації та моніторингу земель під ПЛН, а також терміни їх виконання.

Ситуація, яка нині склалася в Україні щодо обліку земель під ПЛН надзвичайно складна. Останній облік усіх лісів України проводився в 2011 р. Попередній датований 1996 р. [1, 2], а державний облік, на переконання наукового колективу кафедри лісової меліорації і оптимізації лісоаграрних ландшафтів НУБіП України, зокрема земель під ПЛН взагалі не проводився з 1976 р. [16]. Тобто фактично 38 років статистична облікова інформація щодо земель під ПЛН недостовірна, а управлінські рішення приймаються, посилаючись на застарілі та неактуальні дані.

У чинному земельному законодавстві під поняттям «облік земель» розуміють дві його складові — облік кількості земель та облік якості земель. У першому випадку дані характеризують земельні ділянки за площею, складом земельних угідь відповідно до затвердженої класифікації, розподілом земель за власниками (користувачами). У другому характеризуються землі за природними і набутими властивостями, які впливають на їхню продуктивність, а також за ступенем техногенного забруднення ґрунтів [6]. Нинішній облік земель під ПЛН ведеться за формами статистичної звітності відповідно до наказу Держкомстату України від 05.11.1998 р. № 377 «Про затвердження форм державної статистичної звітності із земельних ресурсів та Інструкції із заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель (форми №№ 6-зем, 6а-зем, 6б-зем, 2-зем)». У зазначених формах облік земель під ПЛН відображено у графі 23 (гр. 24+ 25), тобто як загальна площа полезахисних лісових смуг (гр. 24) та інших захисних насаджень (гр. 25) [12].

Облік земель під ПЛН у ДЛК здійснюється відповідно до таких нормативно-правових документів:

1) Наказ Держкомлісгоспу України від 01.10.2010 р. № 298 «Про затвердження Інструкції про порядок ведення державного лісового кадастру і первинного обліку лісів». Згідно з цим наказом, документація ДЛК ведеться на основі даних ДЗК, за формами №1 5. У зазначених формах звітності обчислити площу земель під ПЛН можливо за формою №1 «Розподіл лісових ділянок за категоріями в межах категорій лісів» у рядку 17 — Захисні ліси, а також у рядку 18 — Лісові насадження лінійного типу;

2) Наказ Держкомлісгоспу України від 19.08.2010 р. № 260 «Про затвердження Інструкції з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів», відповідно до якого ведеться звіт про проведення лісокультурних робіт (додаток 42, форма 35). У зазначеній формі обліковується площа відтворених захисних лісових насаджень на землях, наданих у постійне користування (р. 03), створення захисних лісових насаджень на землях інших землекористувачів (р. 10) та полезахисних лісових смуг (р. 11). Також відображається площа ПЛН, переведена у вкриті лісовою рослинністю землі (р. 34).

Важливою складовою обліку земель під ПЛН є облік якості. Він відображає дані меліоративного стану та лісомеліоративну ефективність ПЛН. Проте на сьогоднішній день відсутні на законодавчому рівні відомості про конкретні якісні показники лісового фонду (захисних лісових насаджень) [4].

Аналізуючи сучасні підходи до обліку кількості та якості земель під ПЛН, необхідно виділити ряд нормативно-правових, організаційних, інформаційних, управлінських та еколого-економічних проблем.

По-перше, земельні ділянки під ПЛН не сформовані — не мають кадастрових номерів та чітко визначених меж, що впливає на достовірність відображення інформації про ці землі в матеріалах державної статистичної звітності з кількісного обліку земель.

По-друге, земельні ділянки під ПЛН у переважній більшості випадків, не зареєстровані в КРС, що також впливає на достовірність даних про них. Достатньо поглянути на публічну кадастрову карту України (http: //map.dazru.gov.ua/kadastrova-karta), щоб пересвідчитися в тому, що земельні ділянки під ПЛН продовжують залишатися не внесеними до КРС. Суміжні ж з ними земельні ділянки — земельні частки (паї), які внесені до ДЗК, часто накладаються (частково або повністю) на земельні ділянки під ПЛН. Ці кадастрові помилки можна охарактеризувати як одну з проблем майбутнього, що може проявитися в разі встановлення меж земельних часток (паїв) у натурі (на місцевості) та при формуванні земельних ділянок під ПЛН.

По-третє, дані статистичного обліку земель під ПЛН у ДЗК не відповідають їх фактичним площам. Для підтвердження цього ми провели порівняльний аналіз даних обліку земель під ПЛН в межах модельної території — Васильківського району Київської області. За вихідні дані було використано статистичну інформацію Управління Держземагентства у Васильківському районі станом на 01.01.2013 р. (форма 6-зем), дані щодо площ земель під ПЛН, визначених згідно з проектами землеустрою щодо формування територій і встановлення меж адміністративних одиниць Васильківського району Київської області (1992 1994 р.р.), а також результати натурних обстежень проведених на підставі даних ДЗЗ в межах мо-

дельного об'єкта. Загальна площа земель під ПЛН у межах Васильківського району Київської області, за даними Управління Держземагентства у Васильківському районі, станом на 01.01.2013 р. становила 807,02 га, а реальна їх площа, визначена за натурними обстеженнями із використанням ГІС та даних ДЗЗ, 819,65 га. Розбіжність між державною статистичною звітністю за формою 6-зем становить 12,63 га. Повна невідповідність у площах характерна: Варовицькій, Дзвінківській, Луб'янській сільським радам. Високий показник невідповідності площ у статистичній звітності із даними натурних обстежень простежується в Малосолтанівській і Мар'янівській сільських радах. У восьми з 43 адміністративних одиниць площі під ПЛН збігаються. В інших випадках розбіжність між площами не перевищує 9%.

По-четверте, параметри якісного обліку, які повинні відображати меліоративний стан насаджень земель під ПЛН, не передбачені в діючих формах та інструкціях. Фактично якісний облік земель під ПЛН не ведеться [4], але він вкрай необхідний як при визначенні вартості земель під ПЛН (а також прилеглих сільськогосподарських угідь), так і для прийняття раціональних управлінських, організаційних рішень, розробленні державних програм щодо меліоративної захищеності території.

Підсумовуючи, хотілося б вказати на неузгодженість відомчих структур (Держземагентства і Держлісагентсва України), які відображають різну статистичну інформацію щодо площ земель під ПЛН та про еколого-економічні проблеми на цих землях, що призводить до порушення коридорів екологічних мереж, їх забруднення (через влаштовування стихійних сміттєзвалищ), скорочення площ (несанкціоновані рубки), псування тощо.

Таким чином, існуюча система обліку земель під ПЛН потребує нагального удосконалення, яке повинно спрямовуватися на розв'язання зазначених проблеми. В умовах, що склалися після проведення аграрної та земельної реформ в Україні, вкрай важливо удосконалити науково-практичні підходи до обліку земель, у тому числі й земель під ПЛН. На нашу думку, алгоритм, за яким необхідно провести роботи з обліку земель під ПЛН повинен включати такі кроки: 1) збирання статистичної, картографічної, аерокосмічної інформації — топографічні карти, ортофотоплани, документація із землеустрою, форми статистичної звітності, різночасові аеро- і космічні знімки, матеріали лісовпорядкування, матеріали польових обстежень; 2) вивчення та узагальнення зібраних даних; 3) проведення натурних обстежень, визначення кількісних та якісних параметрів ПЛН; 4) формування земельних ділянок, семантичних і картографічних даних про землі під ПЛН у вигляді обмінного файлу (шейп-файлу, xml), інформаційного шару ГІС (ДЗК) із параметрами якості ПЛН; 5) внесення одержаної інформації до КРС.

Удосконалення обліку кількості та якості земель під ПЛН на геоінформаційній основі дасть можливість ідентифікувати сільськогосподарські вгіддя з недостатньою меліоративною захищеністю та визначати господарську цінність території, моделювати позитивний вплив ПЛН на прилеглі сільськогосподарські вгіддя та враховувати його при нормативному грошовому оцінюванні земель сільськогосподарського призначення, формувати коридори екологічних мереж, моделювати втрати від вітрової та водної ерозії, обґрунтовувати оптимізаційні заходи з раціонального використання та охорони земель.

На нашу думку, головними параметрами обліку кількості земель під ПЛН слід віднести показники, які в повному обсязі характеризували б земельну ділянку з ПЛН та дані щодо її просторового розміщення, а саме: кадастровий номер земельної ділянки під ПЛН; категорія земель, на якій розміщені ПЛН; площа земельної ділянки під ПЛН; координати поворотних точок меж земельної ділянки під ПЛН; інформація про власника (користувача) земельної ділянки під ПЛН; інформація про суміжних землекористувачів земель сільськогосподарського призначення, які прилеглі до ПЛН (кадастровий номер, вид угіддя, площа, інформація про власника). Таку інформацію можна буде використати при диференціації плати за землю (податку) враховуючи позитивний вплив ПЛН на сільськогосподарські угіддя.

Наявність цієї інформації дасть можливість сформувати єдині земельні ділянки під ПЛН, розрахувати їх еколого-економічну ефективність і рентабельність, визначити розмір орендної плати для земель під ПЛН та ін.

При обліку якості земель під ПЛН головними показниками, які впливають на їх меліоративний стан та захисну ефективність, є [8, 10]: ширина і кількість рядів лісових смуг; захисна і середня висота ПЛН (оскільки дальність захисного впливу ПЛН прямо пропорційна їх висоті); конструкція ПЛН [непродувна (щільна), продувна (слабо, середньо), ажурна (слабо, середньо, сильно), ажурно-продувна]; видовий склад, головна порода ПЛН (дуб, тополя, береза, липа, акація, клен тощо); кількість дерев на 1 га або на 1000 м погонної довжини; багатоярусність ПЛН; наявність підліску на землях під ПЛН; задернованість ґрунту (відсутня, наявна); полезахисна ефективність.

Вищезазначені показники слід враховувати при обліку якості земель під ПЛН у КРС, оскільки від них залежать кількісні характеристики зон впливу на прилеглі сільськогосподарські вгіддя.

Подальше удосконалення обліку земель під ПЛН слід пов'язувати із тенденціями розвитку кадастрових систем майбутнього «Кадастр 2034» і досвіду розвинутих країн [17]. У середньостроковій перспективі має відбутися перехід від традиційного кадастру у двовимірному просторі (2D) до тривимірного (3D). Крім того, підсилюється екологічна спрямованість кадастрів, а враховуючи роль ПЛН як потужного екологостабілізуючого фактора, виникатиме необхідність всебічно відображати екологічні параметри землекористування. На нашу думку, в середньостроковій перспективі облік земель під ПЛН повинен здійснюватися на геоінформаційному принципі та перейти до тривимірної моделі.

Безумовно, для інтеграції 3D кадастрового обліку в Україні необхідно підготувати рекомендації з правових (3D-земельна ділянка, 3D-власність, 3D-реєстрації, 3D-об'єкт нерухомості та ін.) та організаційних аспектів його формування. Водночас, головними перевагами 3D-кадастру при обліку земель під ПЛН будуть: унаочненість земельно-кадастрової інформації про землі під ПЛН як 3D-об'єкта; можливість вирішувати різні завдання щодо організації агролісомеліоративного захисту сільськогосподарських земель; основа при створенні моделі ефективного впливу ПЛН на сільськогосподарські угіддя; введення і відображення додаткової інформації, що характеризує меліоративний стан ПЛН, якісні характеристики насаджень; максимально просте, оперативне та економічно ефективне отримання, оброблення та управління просторовими даними про землі під ПЛН. На 3D-моделях землекористувань зручно відображати меліоративний стан ПЛН (кількість рядів, конструкція, захисна висота ПЛН тощо); рельєф місцевості, що надзвичайно важливо при прийнятті управлінських, організаційних рішень щодо організації території.

Для апробації запропонованих підходів у межах модельної території нами було обрано землекористування Пінчуківської сільської ради Васильківського району Київської області. За допомогою програмного забезпечення ArcGIS 9.3 було побудовано його 3D-модель із відображенням земель під ПЛН, зон їх позитивного впливу на сільськогосподарські вгіддя, меж земельних часток (паїв), об'єктів гідрографії, рельєфу місцевості, дорожньої мережі (рис. 1).

Головною перевагою побудованої 3D-моделі, порівняно з традиційною 2D, є можливість наочно відобразити агролісомеліоративні характеристики земель під ПЛН та їх реальний стан. До інших позитивних рис слід віднести можливість застосовувати в автоматизованому режимі методи просторового аналізу. Так, використання широковживаного у землеоціночній діяльності оверлейного аналізу дало змогу визначати перелік і площі частин земельних ділянок сільськогосподарського призначення, які перебувають у межах зон ефективного впливу ПЛН. Вихідними даними були: 1-й шар — земельні ділянки під ПЛН; 2-й шар — зони позитивного впливу ПЛН, розраховані за [5]; 3-й шар — земельні ділянки сільськогосподарського призначення (земельні частки (паї). Результати просторового аналізу представлено в табл. 1.

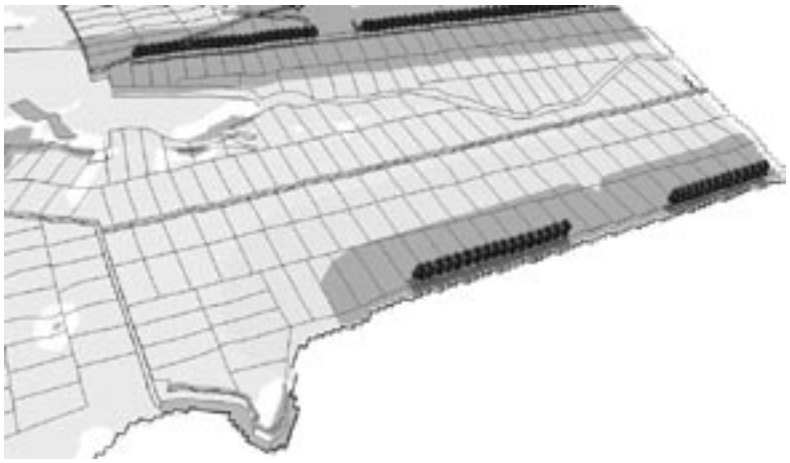

Рис. 1. 3D-модель Пінчуківської сільської ради Васильківського району Київської області на якій відображено землі під ПЛН та зони їх ефективного впливу на прилеглі сільськогосподарські вгіддя (фрагмент)

Таблиця 1

Перелік та площі частин земельних ділянок сільськогосподарського призначення, які перебувають у межах зон ефективного впливу ПЛН Пінчуківської сільської ради Васильківського району Київської області (фрагмент)

№ п/п	Кадастровий номер земельної ділянки *	Загальна площа*, га	Площа земельної ділянки			
			За межами ефективного впливу ПЛН, га	У межах зон ефективного впливу ПЛН на сільськогосподарські угіддя, га		
				I (до 1Н)	II (1–15Н)	III (15–30Н)
1	3221486000: 03: 002: 0066	1,1339	0,1981			0,9358
2	3221486000: 03: 002: 0067	1,1332	0,1973			0,9359
…..	…….	……	…….	……	……	……..
33	3221486000: 03: 002: 0058	3,4109			0,9972	2,4137
34	3221486000: 03: 002: 0059	3,4108			1,0794	2,3314
…..	…….	……	…….	……	……	……..
63	3221486000: 03: 002: 0003	3,4000		0,3520	3,0480	
64	3221486000: 03: 002: 0002	3,4000		0,2792	3,1208	
	Усього в межах земельного масиву, га	199,2556	62,7640	2,2550	46,4455	87,7911

Джерело: складено за даними Публічної кадастрової карти України.

На нашу думку, запропоновані підходи з удосконалення обліку кількості та якості земель під ПЛН повинні бути впроваджені у КРС України, та враховані при коригуванні показників грошового оцінювання земель. Доцільно буде вводити поправні коефіцієнти за висоту ПЛН, конструкцію, кількість рядів, нормативи господарського економічного та екологічного ефекту тощо.

ВИСНОВКИ

Без достовірної, актуальної та своєчасної інформації про землі під ПЛН, про їх господарський, правовий, еколого-економічний стан практично неможливо комплексно оцінити стан агроекосистем, а також прийняти раціональні управлінські рішення.

Запропонована система показників кількісного та якісного обліку земель під ПЛН удосконалить систему земельно-кадастрових даних, що забезпечують процес управління земельними ресурсами, в тому числі землями під ПЛН. Такими показниками, на думку авторів, мають бути: параметри обліку кількості земель під ПЛН, які в повному обсязі повинні характеризувати земельну ділянку та її просторове розміщення; якісні показники земель під ПЛН, які враховують їхній меліоративний стан і захисну ефективність (ширина і кількість рядів ПЛН; захисна і середня висота ПЛН; конструкція ПЛН; видовий склад і головна порода ПЛН; кількість дерев на 1 га або на 1000 м погонної довжини; багатоярусність ПЛН; наявність підліску на землях під ПЛН; задернованість ґрунту; полезахисна ефективність).

Облік кількості та якості земель під ПЛН повинен ґрунтуватися на геоінформаційному принципі. Картографічну інформацію про землі під ПЛН необхідно відображати у 3D-моделях; вона повинна бути взаємопов'язана і наповнена з інформаційною моделлю захисних насаджень, розміщених на цих землях. Така модель — найбільш конструктивний інструмент реалізації моделі обліку кількості та якості земель під ПЛН, що дозволятиме аналізувати стан господарської захищеності агроекосистем, стан формування екологічного середовища, планувати господарські заходи, надавати прогнозні рекомендації, враховувати вплив ПЛН при коригуванні показників грошової оцінки земель.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Годованюк А.Й.* Полезахисні лісосмуги вже більш як двадцять років самі потребують захисту. Правові аспекти проблеми / А.Й. Годованюк // Актуальні проблеми політики: Зб. наук. пр. 2013. Вип. 49. — С. 228–237.
2. *Гульчак В.* Позитивні зміни. Державний облік лісів України — підсумки та прогнози / В. Гульчак // Лісовий і мисливський журн. — 2012. № 2. — С. 6–8.
3. *Дребот О.І.* Особливості класифікації й обліку земельних ресурсів у лісовому господарстві

України / О.І. Дребот // Наук вісн. НУБіП України. — 2012. — Вип. 169 (1). — С. 67–77.
4. *Євстігнєєв А.С.* Правове регулювання ведення державного лісового кадастру та обліку лісів як засіб забезпечення екологічної безпеки / А.С. Євстігнєєв // Форум права. — 2010. — № 4. — С. 354–359.
5. *Євсюков Т.О.* Деякі підходи до екологічної оцінки стану землекористування на основі даних земельного кадастру / Т.О. Євсюков, А.Г. Мартин // Землевпорядний вісн. 2004. — № 2. — С. 65–69.
6. Закон України «Про Державний земельний кадастр» від 7 липня 2011 р. № 3613-VI.
7. *Мартин А.Г.* Перспективи розвитку державного земельного кадастру в Україні / А.Г. Мартин // Національна безпека і оборона. — 2011. № 6. — С. 48–51.
8. *Пастернак П.С.* Довідник з агролісомеліорації / П.С. Пастернак, В.І. Коптєв, О.М. Недашківський та ін.; за ред. П.С. Пастернака.— 2-е вид., перероб. і доп. — К.: Урожай, 1988.— 288 с.
9. *Патон Б.Є.* Національна парадигма сталого розвитку України / за Заг. ред. акад. НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б.Є. Патона. — К.: Держ. установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. — 72 с.
10. *Пилипенко А.И.* Лесоводственные особенности и мелиоративное влияние полезащитных лесных полос в условиях черноземной Степи Украины (Теоретическое и экспериментальное обоснование оптимальных конструкций лесополос) / А.И. Пилипенко. — К.: Изд-во УСХА, 1992. — 74 с.
11. *Попков М.* Лесоразведение в Украине: факты и иллюзии / М. Попков, Е. Кожушко, Н. Савущик [Електронний ресурс] // Режим доступу: http: //proeco.visti.net
12. Про затвердження форм державної статистичної звітності з земельних ресурсів та Інструкції з заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель (форми № 6-зем, 6а-зем, 6б-зем, 2-зем): Наказ Держкомстату України від 05.11.1998 № 377 // Офіційний вісник України. 1998. № 50. 218 с.
13. Розпорядження Кабінету Міністрів України «План заходів щодо реалізації Концепції розвитку агролісомеліорації в Україні» від 18 черв. 2014 р. № 582-р.
14. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку агролісомеліорації в Україні» від 18 верес. 2013 р.
15. *Фурдичко О.І.* Землі Україні і проблеми обліку використання лісових земель і лісових екосистем / О.І. Фурдичко, А. Бобко // Землевпорядний вісник. — 2012. № 7. — С. 23–28.
16. *Юхновський В.Ю.* Шляхи вирішення проблеми полезахисного лісорозведення в Україні / В.Ю. Юхновський, В.М. Малюга, М.О. Штофель, С.М. Дударець // Наук. пр. Лісівничої академії наук України. — Львів: РВВ НЛТУ України, 2009. — Вип. 7. — С. 62–65.
17. Cadastral Futures: Building a New Vision for the Nature and Role of Cadastres. — 2011. — № 6. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http: //www.fig.net.

УДК 657.42

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЗЕМЕЛЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ

Б.М. Занько
кандидат економічних наук
доцент кафедри бухгалтерського обліку
Національний університет Державної податкової служби України

Обґрунтовано необхідність накопичення в системі бухгалтерського обліку інформації щодо наявних у підприємства земельних ділянок, склад якої, зокрема, зумовлений вимогами податкового законодавства.

Ключові слова: *бухгалтерський облік землі, земельна ділянка, земельний податок, нормативне грошове оцінювання земельної ділянки, основні засоби.*

Земля є об'єктом права власності, і власник земельної ділянки має право використовувати її на свій розсуд, у тому числі при здійсненні господарської діяльності. Разом з тим у підприємств, які є власниками землі, виникають і певні обов'язки. Такі підприємства зобов'язані, зокрема, дотримуватися вимог податкового законодавства, в тому числі обчислювати та сплачувати земельний податок.

Отже, власникам землі необхідна інформація про земельні ділянки, яка дасть можливість ефективно управляти ними при здійс-